

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/174/2017
Identifikačné číslo spisu: 7712219257
Dátum vydania rozhodnutia: 30.08.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7712219257.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky Y. J., bývajúcej v R., zastúpenej advokátkou JUDr. Danicou Holováčovou, s o sídlom v Košiciach, Čajakova č. 5, proti manželovi navrhovateľky J. J., bývajúcemu v R., zastúpenému advokátom JUDr. Miroslavom Hospodárom, so sídlom v Michalovciach, Námestie slobody č. 13, v konaní o určenie manželského výživného, vedenej na Okresnom Michalovce pod sp. zn. 15P/324/2012, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. februára 2017 sp. zn. 8Co/67/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 20. júna 2016 č. k. 15P/324/2012-544 zastavil konanie o určenie manželského výživného za obdobie od 1.11.2012 do 30.11.2012 a takisto aj za obdobie od 1.12.2012 do 18.9.2015 vo výške prevyšujúcej sumu 250 Eur mesačne. Manžela navrhovateľky zaviazal prispievať na jej výživu 200 Eur mesačne za obdobie od 1.12.2012 do 31.5.2013, 170 Eur mesačne za obdobie od 1.6.2013 do 31.12.2014 a 220 Eur za obdobie od 1.1.2015 do 18.9.2015. Dlhé výživné vo výške 5 122 Eur za obdobie od 1.12.2012 do 18.9.2015 mu povolil splácať v mesačných splátkach po 400 Eur mesačne počnúc nasledujúcim mesiacom po právoplatnosti rozsudku, ktoré ho zaviazal zaplatiť vždy do 25. dňa v mesiaci pod následkom straty výhod splátok. V prevyšujúcej časti návrh zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že manželovi navrhovateľky náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia konštatoval, že životná úroveň účastníkov konania nebola v rozhodnom období rovnaká, preto rozhodol tak, ako je vyššie uvedené.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie navrhovateľky a manžela navrhovateľky rozsudkom z 28. februára 2017 č. k. 8Co/67/2016-605 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku o zastavení konania tak, že návrh na určenie výživného pre manželku zamietol. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 52 CMP. Uviedol, že súd prvej inštancie síce riadne zistil skutočný stav (§ 25 a § 36 CMP), ale nesprávne ho posúdil podľa príslušných ustanovení Zákona o

rodine o vyživovacej povinnosti medzi manželmi, keď dospel k záveru, že životná úroveň manželov nebola v rozhodnom období v zásade rovnaká. Odvolací súd poukázal na to, že príjem navrhovateľky bol síce nižší ako príjem jej manžela, ale z posúdenia jej celkových majetkových pomerov nepochybne vyplývalo, že jej životná úroveň bola vyššia. Odvolací súd dospel k záveru, že navrhovateľka sa nedostala do nevýhodnejšieho postavenia, tak ako namietala v dôsledku starostlivosti o domácnosť alebo o deti. Na základe všetkých relevantných skutočností významných pre rozhodnutie o vyživovacej povinnosti medzi manželmi podľa príslušných zákonných ustanovení Zákona o rodine s dôrazom na vzájomnosť tejto povinnosti s prihliadnutím na celkové majetkové pomery manželov, spôsob ich života, ich odôvodnené potreby, ako aj zdravotný stav, dospel odvolací súd k záveru, že neboli splnené zákonné podmienky pre určenie vyživovacej povinnosti v zmysle návrhu navrhovateľky.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie navrhovateľka (ďalej aj „dovolatelka“). Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ zákona č. 160/2015 Z.z., Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). V dovolaní uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za zmatečné z dôvodu, že neobstojí právny záver odvolacieho súdu o tom, že životná úroveň manželov bola v rozhodnom období zásadne rovnaká. Namietala nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu a použitý prílišný formalizmus. Odvolací súd podľa jej tvrdenia nezohľadnil zdieľanie spoločnej domácnosti navrhovateľky s plnoletou dcérou a s tým spojenými ekonomickými dopadmi na životnú úroveň dovolateľky. Na základe uvedeného žiadala, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Bývalý manžel navrhovateľky vo svojom vyjadrení uviedol, že dovolanie navrhuje zamietnuť v plnom rozsahu.

5. Na konanie vo veciach výživného plnoletých osôb sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje zákon č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní navrhovateľky.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (viď napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 42/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 8 Cdo 99/2017).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (viď napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolaním dôvodom je nesprávnosť vytykaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP).

11. V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

12. Podľa § 431 ods. 1, 2 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

13. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

14. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

15. Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnená osoba, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolaním navrhovateľka napáda v celosti rozsudok odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku o zastavení konania tak, že návrh na určenie manželského výživného zamietol.

16. Toto dovolanie navrhovateľky posúdil dovolací súd podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) a keďže navrhovateľka označila rozhodnutie odvolacieho súdu z a zmätočné, namietala jeho nedostatočné odôvodnenie, použitý prílišný formalizmus a nesúhlasila s jeho právnymi závermi dospel k záveru, že namieta vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

17. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je z uvedeného dôvodu prípustné a je potrebné ho odmietnuť.

18. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil s a ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

19. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

20. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci

predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených s o súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

21. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

22. Pokiaľ ide o dovolateľkou namietané nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ OSP), ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. S týmto názorom sa stotožnil aj Ústavný súd Slovenskej republiky (pozri rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

23. Na záseade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ OSP“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska (rovnako ako v prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov) nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

24. V danom prípade odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v časti napadnutej odvolaním nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety zjednocujúceho stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov. O taký prípad ide napríklad vtedy, keď dovolaním napadnuté rozhodnutie neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie alebo vtedy, keď má odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia také nedostatky, že sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi dôsledkami približujú k „justičnému omylu“ v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu však nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľky, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, zhrnul podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty účastníkov konania, pričom jasne a zrozumiteľne vysvetlil, prečo zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že návrh na určenie manželského výživného zamietol.

25. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle § 393 CSP. V nadväznosti na uvedené dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľky, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Navrhovateľka preto neopodstatnene namieta, že odvolací súd vydal nedostatočné a nepresvedčivé rozhodnutie vychádzajúce z nesprávnych právnych záverov s použitím prílišného formalizmu. V uvedenej súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd nemusí dať v odôvodnení svojho rozhodnutia odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom skúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní

splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnostnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu iba skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

26. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľky tvrdiacej, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 41/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017).

27. Naostatok dovolací súd pripomína konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

28. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd odmietol dovolanie navrhovateľky podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

29. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.